

Nr 161.

Av herr **Hage m. fl.**, om ytterligare skattelättnad för de hårdast skattetyngda kommunerna.

Det existerar sedan många år tillbaka ett betydelsefullt skattereformförslag, vars förvandlande från förslag till definitiv lagstiftning säkerligen inom stora delar av landet avvaktas med stor otålighet. Det är den sedan många år tillbaka i utsikt ställda skatteutjämningsreformen, varigenom en utjämning i någon mån skulle kunna ske av skattebördorna i landet, under det att dessa skattebördor nu vila synnerligen ojämnt på respektive kommuner och på olika delar av landet.

Huru det i nämnda hänseende förhåller sig med skattetrycket, därom lämnar den senast utkomna årsboken för Sveriges kommuner (årsboken 1942) ett synnerligen klart besked. Här framstår ojämnheten i beskattningen mellan de olika kommunerna på ett i ögonen fallande sätt.

Så exempelvis framkommer det, då det gäller stadskommunerna, att utdebiteringen av kommunalutskylder (inklusive landstingskatt) för den lägst skattebelastade stadskommunen Djursholm belöper sig till 7 kronor 86 öre per skattekrona, under det att nämnda uttaxering för det hårdast skattetyngda stadssamhället, Haparanda, uppgår till 19 kronor 30 öre, varifrån dock avgår statsbidrag till skattelindring med 3 kronor 3 öre, rest alltså 16 kronor 27 öre. Alltså i det senare samhället utdebiteras en kommunalskatt, som är 8 kronor 41 öre högre per skattekrona än i det förra.

För landskommunerna utgör enligt samma publikation hela det kommunala utdebiteringsbehovet (inklusive landstingskatt, vägs katt och tingslagsmedel):

i Malmöhus	län....	10: 21	per inkomstskattekrona	
» Västernorrlands	»	19: 63	»	»
» Västerbottens	»	15: 75	»	»
» Jämtlands	»	16: 03	»	» och
» Norrbottens	»	17: 57	»	»

Härifrån avgår dock statsbidrag för skattelindring, vilken i årsboken redovisas med:

för Malmöhus	län....	0: 10	kronor per skattekrona	
» Västernorrlands	»	3: 39	»	»
» Norrbottens	»	3: 23	»	»
» Västerbottens	»	1: 29	»	» och
» Jämtlands	»	1: 50	»	»

Sistnämnda bägge sammanställningar lämna dock icke ett riktigt åskådliggörande av skillnaden i uttaxering mellan de hårdast skattetyngda landskom-

munerna och de lindrigast betyngda. För att erhålla upplysning i nämnda hänseende måste man gå till sifferuppgifterna i publikationen⁴ å sid. 44—152, av vilka siffror här nedan lämnas några utdrag rörande skattetrycket i några av de lindrigast och de hårdast skattetyngda landskommunerna.

K o m m u n e r	Hela kommunala utdebiteringsbehovet per skattekrona	Statsbidrag till skattelindring per skattekrona	Hela kommunala utdebiteringsbehovet per skattekrona efter avdrag av statsbidrag till skattelindring
Lovö, Stockholms län.....	6: 32	—: —	6: 32
Källered, Göteborgs och Bohus län..	6: 95	—: —	6: 95
Jokkmokk, Norrbottens län	23: 75	5: 89	17: 86
Piteå landsf., Norrbottens län	24: 75	6: 53	18: 22
Arvidsjaur, Norrbottens län	23: 21	4: 57	18: 64
Hortlax, Norrbottens län.....	23: 25	6: 26	16: 99
Edefors, Norrbottens län.....	24: 72	6: 91	17: 81
Tärna, Västerbottens län.....	24: 81	5: 81	19: —
Boteå, Västernorrlands län	28: 16	8: 31	19: 85
Torsåker, Västernorrlands län	27: 66	7: 91	19: 75
Styrnäs, Västernorrlands län	32: 24	13: 08	19: 16
Nederkalix, Norrbottens län	23: 98	5: 22	18: 76
Sproge, Gotlands län	31: 55	10: 50	21: 05
Dal, Västernorrlands län	28: 76	7: 88	20: 88
Norrfjärden, Norrbottens län.....	26: 15	6: 69	19: 46
Sturkö, Blekinge län	33: 35	14: 28	19: 07
Junosuando, Norrbottens län	39: 90	20: 84	19: 06
Torhamn, Blekinge län	26: 85	7: 75	19: 10
Hietaniemi, Norrbottens län	25: 97	7: 77	18: 20
Pajala, Norrbottens län.....	31: 42	11: 45	19: 97
Över-Torneå, Norrbottens län	30: 34	9: 47	20: 87
Korpilombolo, Norrbottens län	36: 05	16: 90	19: 15
Råneå, Norrbottens län.....	28: 22	9: 22	19: —
Tärendö, Norrbottens län	38: 05	19: 06	18: 99
Töre, Norrbottens län	30: 63	7: 32	23: 31
Neder-Torneå, Norrbottens län	32: 79	12: 34	20: 45
Över-Kalix, Norrbottens län	42: 53	23: 44	19: 09
Karl Gustav, Norrbottens län	28: 15	8: 55	19: 60
Karesuando, Norrbottens län	32: 96	8: 45	24: 51

De sifferuppgifter rörande den kommunala beskattningen, som här ovan lämnats, utvisa alltså, att den lindrigast beskattade kommunen har en samlad skattebördä av 6 kronor 32 öre per skattekrona, under det att en av de hårdast skattetyngda kommunernas samlade kommunala skattebördä överstiger 24 kronor per skattekrona, varvid avdrag torde ha skett för såväl vanlig skatteutjämning som även för den extra skatteutjämningstilldelning, som enligt

regeringens beprövande kan ske till vissa av de hårdast skattetyngda kommunerna.

Slutligen kan i detta sammanhang erinras därom, att uttaxeringen för landstingen, vilken uttaxering ingår i här ovan nämnda summor, också växlar högst väsentligt, nämligen från en uttaxering med 4 kronor 30 öre per skatte-krona för Norrbottens ner till 2 kronor 50 öre för Uppsala m. fl. län. Ävenså utgår den här ovan inkluderade utdebiteringen per vägskatte-krona med mycket olika belopp — högst 3 kronor 35 öre i Hede vägdistrikt, Jämtlands län, lägst i Vens m. fl. vägdistrikt, Malmöhus län, med ingen uttaxering per vägskatte-krona.

Det är helt naturligt, att en kommunal skattebelastning, som sker med så olika belopp i olika kommuner och som är särskilt kännbar och tryckande i ett stort antal norrländska kommuner men även i en del andra kommuner (i Blekinge, Bohus och Gotlands län) måste uppkalla opposition från skatte-dragarnas sida i de särskilt hårt skattetyngda kommunerna. Ställningen i skatte- och försörjningshänseende i sådana kommuner hotar också att bli allt sämre för kommunen och dess medlemmar bland annat därför, att sådana innebyggare i kommunen, som kunna (t. ex. vid pensionsålderns uppnående m. m.) flytta ut ur kommunen, i allmänhet begagna sig av denna möjlighet. Att locka företagare till dylika kommuner är också så gott som omöjligt med hänsyn till skattetungan. Detta är mycket att beklaga icke minst nu, då man på en hel del håll, särskilt i Norrland, på grund av nedläggandet av en del storföretag söker stimulera till åstadkommande av små-industri runt om ute på den rena landsbygden.

Här bör även kunna anmärkas, att statsskattens nu skedda utökning i olika former samt fordran från staten på medborgarna, att de skola genom län — var och en efter sin förmåga — taga på sig ökade bördor, träffar skatte-dragarna i de skattetyngda kommunerna på ett än kännbarare sätt än andra medborgare, eftersom de förra redan förut ha en drygare skattebörda att bära.

Här nämnda omständigheter måste medföra, att man inom särskilt de hårdast skattetyngda kommunerna med otålighet väntar på att ett förslag fortast framlägges från Kungl. Maj:t och antages av riksdagen, vilket kan resultera i en skatteutjämning, som åstadkommer åtminstone någon lättnad för de skattetyngda kommunerna. Så vitt vi motionärer ha kunnat läsa stats-verkspropositionen riktigt, kommer ett sådant förslag icke att framläggas till innevarande års riksdag. I statsverkspropositionens sjunde huvudtitel föreslår Kungl. Maj:t visserligen ett så högt belopp som 20 miljoner kronor för skatteutjämning, men även denna summa är otillräcklig, om de hårdast skattetyngda kommunerna skola kunna tillgodoses på ett någorlunda rimligt sätt.

Som bekant har en utredning igångsatts och delvis verkställt av särskilda sakkunniga rörande denna skatteutjämningsfråga.

Emellertid kan man antaga, att genomförandet av en mera vittomfattande reform för utjämning av skattetrycket mellan kommunerna (inklusive landstingen) skulle bli en affär av mycket stor ekonomisk omfattning. Huru gärna

man än från de skattetyngda kommunernas sida skulle se, att ett förslag i hela denna fråga nu framlades för riksdagen, vågar man dock icke utgå ifrån, att så kommer att ske med hänsyn till de nuvarande budgetekonomiska förhållandena. Däremot förefaller det, som om riksdagen borde ha mindre att invända däremot, att en mindre omfattande och provisorisk anordning genomfördes — under avvaktan på den slutliga mera omfattande reformen — för att åtminstone tillgodose de allra hårdast skattetyngda kommunerna.

Vi syfta då på de kommuner, som ha en samlad kommunal skattetunga — sedan samtliga skatteutjämningsbidrag avdragits — på 17, 18 à 19 kronor per skattekrona och däröver (ett flertal av dessa kommuner och deras uttaxering finnas redovisade i här förut införda tabell). Det är visserligen tacknämligt, att Kungl. Maj:t alltjämt tillgodoser nämnda särskilt hårt skattetyngda kommuner genom ett särskilt understöd. Men som framgår av här förut omnämnda tabell, blir skattebelastningen, även efter erhållandet av här nämnda särskilda tillskott, i ett icke ringa antal kommuner så tung — med en kommunal skattebelastning ända upp till 24 kronor och däröver per skattekrona — att man kan våga säga, att det måste vara synnerligen svårt för skattedragare i sådana kommuner, särskilt sedan statsskatten dessutom betydligt utökats, att fullgöra sina skatteprestanda.

Det är alltså undertecknade motionärers mening att begära, att riksdagen — i väntan på en mera definitiv och slutgiltig reform — i första hand måtte som ett provisorium för budgetåret 1943/44 anslå ett lämpligt belopp, att av Kungl. Maj:t efter särskild prövning användas till att nedbringa den samlade kommunalskattens belopp för de hårdast skattetyngda kommunerna. En sådan skatteutjämning kunde exempelvis anordnas på det sättet, att ett lämpligt avvägt skatteutjämningsbelopp utöver de nu utgående utanordnades till kommuner, vilka efter förut skedd skatteutjämning hade en återstående samlad kommunal uttaxering av ett belopp, som kunde anses allt för tryckande (exempelvis 17 eller 18 kronor och däröver). Denna extra skatteutjämning borde då kunna progressivt ökas i förhållande till skattetrycket, så att det ej komme att finnas någon kommun, som hade att bära en högre samlad uttaxering efter skatteutjämning än t. ex. 17 eller 18 kronor eller annat maximibelopp, som kunde anses lämpligt och skäligt med hänsyn till den ökade budgetbelastning, som härav skulle bli en följd för staten. Helst skulle vi vilja, att detta maximibelopp sattes ännu längre ner.

Man kan givetvis även tänka sig något annat, kanske mera rationellt system för hjälp till de hårdast skattetyngda kommunerna, där man även kunde taga hänsyn till utgifternas art, fastighetstaxeringens noggrannhet m. m. Detta må bli en fråga att överväga inom utskottet. Huvudsaken är, att riksdagen ville på något sätt och i den omfattning, som kunde anses lämplig, redan nu *bispringa de allra hårdast skattetyngda kommunerna, vars skattedragare ha det allra svårast* — eftersom en definitiv mera omfattande skatteutjämning väl knappast kan förväntas under de närmaste åren, trots att de skattetyngda kommunerna med otålighet vänta på en sådan reform.

Slutligen vilja motionärerna uttala den förmodan, att en partiell skatteutjämning, lagd efter dessa linjer, icke skulle behöva föranleda ökade kostnader för staten av den omfattning och storlek, som annars måste bli en följd av skatteutjämnings i allmänhet — den här ifrågasatta skatteutjämnings skulle ju komma att omfatta endast en mycket ringa procent av landets cirka 2,500 kommuner och i allmänhet endast *mindre* kommuner. Motionärerna ha den uppfattningen, att med ett anslag av 2 miljoner kronor en någorlunda tillfredsställande skatteminskning skulle kunna åstadkommas om man inskränkte den till att omfatta de *hårdast* skattetyngda kommunerna, där behovet av skattelindring är störst.

Under hänvisning till vad här ovan anförts hemställes alltså,

att riksdagen måtte, utöver i statsverkspropositionen nu upptagna belopp, för skatteutjämning uppföra ett lämpligt belopp, förslagsvis 2 miljoner kronor, för att — på sätt, som här ovan antytts eller i övrigt bestämmes — åstadkomma en mera tillfredsställande skattelättnad främst för de allra *hårdast* skattetyngda kommunerna.

Stockholm den 24 januari 1943.

Ernst Hage.

P. J. Näslund.

Sven V. Hansson.

Karl Aug. Johanson.

Nr 162.

Av herr **Löfvander m. fl.**, *angående avskaffande av dyro-*
ortsgrupperingarna.

(Lika lydande med motion i Andra kammaren nr 242.)

Stockholm den 24 januari 1943.

Axel Löfvander.

John Gustavson

Ernst Eskhult.

i Guntorp.

Verner Andersson.

Joh. Friggeråker.

Allan Holstenson.

Ivar Persson.

Erik von Heland.